

СТАНОВИЩЕ

ОТНОСНО: Дисертационен труд за придобиване на научната степен „ДОКТОР НА НАУКИТЕ“ по шифър 04.02.01. „Развъждане на селскостопанските животни, биология и биотехника на размножаването“, професионално направление 6.3. „Животновъдство“, област на висше образование, 6. „Аграрни науки и ветеринарна медицина“.

Автор на дисертационния труд: доц. д-р Живка Илиева Герговска преподавател в „Аграрен факултет“ на „Тракийски университет, Стара Загора, катедра „Преживни животни и млекарство“, секция „Говедовъдство и биволовъдство“.

Тема на дисертацията: „Използване на Test – day модел за оценка на развъдната стойност, форма на лактационната крива и показатели за устойчивостта ѝ при черно-шарени говеда в България“.

Изготвил становището: Проф. д-р Светлин Генов Танчев, преподавател в Аграрен факултет на Тракийски университет – катедра „Генетика, Развъждане и Репродукция“.

1. Актуалност на темата

Интензивното развитие на млечното говедовъдство в световен мащаб налага отделните страни да търсят и прилагат по-ефективни методи на селекция, съобразени със спецификата на съответните държавни стратегии за развитие на сектора и целите на развъдните асоциации, насочени към повишаване на икономическата ефективност на производствения процес. От друга страна в теоретичен план съществуват много неизяснени въпроси, свързани с генетичната обусловеност, фенотипната проява и взаимодействието генотип-среда при реализацията на важни за селекцията количествени признания, каквито са признаците характеризиращи млечната продуктивност. В този смисъл проучването на възможностите за използване на Test – day модела за оценка на развъдната стойност при черно-шарените говеда в България е актуална тема, която представлява интерес от теоретична и практическа гледна точка.

2. Оценка на структурата, съдържанието и оформлението на дисертационния труд

Дисертацията е написана на 293 стандартни страници. Онагледена е с 60 фигури и 54 таблици. Уводът е написан кратко и ясно, като е насочен към целта на изследването. Литературният обзор включва общо 424 литературни източника, от които 29 на кирилица и 395 на латиница, като по-голямата част от цитираните публикации обхващат периода от

2000-2013-та година. Целта и задачите са формулирани правилно и конкретизират насоките и обхвата на проучването като цяло. Разделът „Материал и методи“ включва информация за фермите, броя и млечните контроли на изследваните животи. Представена е подробна информация за използваните в проучването математически модели за оценка на влиянието на различни фиксирани и случаини фактори, както и оценка на вариансите, генетичните и фенотипни корелации и херитабилитета по отношение на проучваните признаци. Особено внимание е отделено на методите за оценка на развъдната стойност в зависимост от спецификата на съответния признак, спецификата на математическия модел, спецификата и продължителността на лактацията и броя на млечните контроли. Описани са подробно и използваните модели за оценка на факторите влияещи върху лакационната крива и устойчивостта на лактацията.

Разделът “Резултати и обсъждане“ е основната и най-голяма част от дисертацията. В рамките на 10 подраздела автора представя резултати и анализи, които включват характеристика на основните продуктивни признаци за три лактации, определяне на фиксираната част на статистическите модели за лакационен период и лакционен ден, сравняване на модели с фиксирани и случаини ефекти, прилагане на многопризнаков модел, сравняване на едномерен и многомерен линеен модел за оценка на развъдната стойност, влияние на фиксираните фактори върху продуктивните признаци за контролен ден и оценка на развъдната стойност при бици, анализи на развъдната стойност на бици чрез сравняване на резултатите за нормална лактация и контролен ден, оценка на лактации с по-малка продължителност от 240 дни и съответно по-малък брой млечни контроли, оценка на факторите влияещи върху лакционната крива и оценка на нейната устойчивост. За отделните признаци, характеризиращи млечната продуктивност е направен подробен анализ на вариантите, дисперсиите и ковариансите при различни статистически модели с фиксирани и случаини ефекти. Въз основа на изчислените коефициенти на фенотипни и генетични корелации, коефициенти на регресия, коефициенти на унаследяемост и повторяемост автора прави задълбочени анализи и интерпретации, които стават база за оценка на развъдната стойност на проучваните животни. Съществено място при тези анализи заема оценката на генетичните параметри за признаците на млечната продуктивност за контролен ден и за 305-дневна лактация. Чрез прилагане на BLUP-процедури и изчисляване на рангови корелации е направена оценка на развъдната стойност на бици с различен брой дъщери и при различен брой контроли. Въз основа на LS- средни оценки е определено влиянието на различни фактори върху

признаците, характеризиращи млечната продуктивност за контролен ден, както и влиянието на тези фактори върху динамиката и устойчивостта на лактационната крива.

Много добро впечатление прави раздел „Обобщение“ в дисертацията. Чрез него в синтезиран вид са предоставени резултатите и анализите, и най-вече се осъществява връзката между отделните елементи на проучването. Така се достига до един обобщен анализ, който представлява цялостен завършек на изследователската работа и насочва вниманието на читателя към конкретните изводи и препоръки.

В края на дисертацията са представени 21 извода и 6 препоръки, отнасящи се до възможностите за използване на Test – day модела за оценка на развъдната стойност в българското млечно говедовъдство. Изводите и препоръките произтичат от резултатите получени от проучването.

Комплексната оценка показва, че като цяло дисертацията представлява задълбочен научен труд, който разкрива възможности за решаване на важни приложни задачи, но има и своето теоретично значение за генетиката и развъждането в областта на млечното говедовъдство. Дисертацията е написана на много добър академичен стил чрез използване на интересни анализи и сравнения. Приетият методичен ред при решаването на отделните научни задачи представлява комплексен и последователен подход, който води към постигане на крайните резултати и реализиране на набелязаната цел.

3. Оценка на приносите

Приемам справката за приносите на дисертационния труд. Представените общо 12 приноси имат, както оригинален така и потвърдителен характер с ясно изразена научна и приложна стойност. Считам, че по съществените от тях са приносите с номера 1, 4, 5, 8, 10 и 12.

4. Оценка на публикациите по темата на дисертацията

По темата на дисертацията са публикувани общо 13 статии на български и английски език, от които 2 самостоятелни и 11 колективни. В колективните статии автора на дисертацията е водещ автор. Четири от публикуваните статии са цитирани общо седем пъти, като шест от цитатите са от чужди автори и един от български автор. Една от статиите е публикувана в списание с импакт фактор /IF/.

5. Оценка на автореферата

По отношение на съдържание, пълнота и обем автореферата отговаря на изискванията на ЗРАС и Правилника на Тракийски университет за прилагане на ЗРАС. Чрез него се придобива ясна и адекватна представа за реализираната научноизследователска работа по темата на дисертационния труд.

6. Критични бележки и препоръки

Направените от мен общо 7 забележки и препоръки по проекта за дисертация, разгледан на Разширен катедрен съвет са взети под внимание и са въведени целесъобразни корекции и допълнения.

7. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Обобщената оценка на дисертацията показва, че е извършена задълбочена и голяма по обем научноизследователска работа посветена на важна и актуална тема за българското млечно говедовъдство.

Въз основа на гореизложеното считам, че дисертационния труд отговаря на изискванията за ЗРАС и Правилника на Тракийски университет за неговото прилагане и предлагам на почитаемото научно жури да присъди научната степен „Доктор на науките“ на доц. д-р **Живка Илиева Герговска**.

Изготвил становището:

15.01.2014 година

/Проф. дсн Светлин Танчев/
